

СОЦІАЛЬНІ ОБМЕЖЕННЯ УЧАСТІ ОБ'ЄДНАНЬ ГРОМАДЯН У МІСЦЕВОМУ РОЗВИТКУ ЯК ПЕРЕШКОДА ПЕРЕХОДУ УКРАЇНИ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

зав. сектором проблем економічної соціології, к.соц.н. **Воловодова О.В.**
Інститут економіки промисловості НАН України, м. Донецьк

Згідно документам ООН та досвіду розвинених країн, громадська участь – ресурс, необхідний для забезпечення сталого розвитку. В Україні залучення цього ресурсу стримують соціальні відносини між соціальними групами – суб'єктами місцевого розвитку, що склалися в територіальних громадах. Це актуалізує проблему дослідження типу цих відносин та пошуку засобів пом'якшення соціальних обмежень участі об'єднань громадян у місцевому розвитку. Встановлено, що у громадах сформована неформальна модель (тип) соціальних відносин "вертикальної ієрархії". Вона забезпечує доступ до ресурсів громад (володіння, розпорядження, користування) переважно однієї соціальної групи, що складається з представників місцевої влади і великого бізнесу, та обмежує доступ до ресурсів інших груп, які репрезентують об'єднання громадян – громадські організації та органи самоорганізації населення. Модель соціальних відносин "вертикальної ієрархії" виступає базою для відповідної інституційної вертикальної організаційної моделі взаємодії корпорації "влада+великий бізнес" та об'єднань громадян, що реалізується при прийнятті та виконанні управлінських рішень у різних сферах життєдіяльності громади (рис. 1).

Інституційна вертикальна організаційна модель взаємодії, яка на підставі відповідних формальних норм та правил визначає функціональні ролі, права, відповідальність і т.ін. всіх учасників, обмежує участь об'єднань громадян у прийнятті та реалізації управлінських рішень, не забезпечує розвиток громади, є дисфункціональною та потребує докорінних змін. Її трансформацію необхідно здійснювати шляхом впровадження інституційної горизонтальної мережевої організаційної моделі взаємодії (рис. 2).

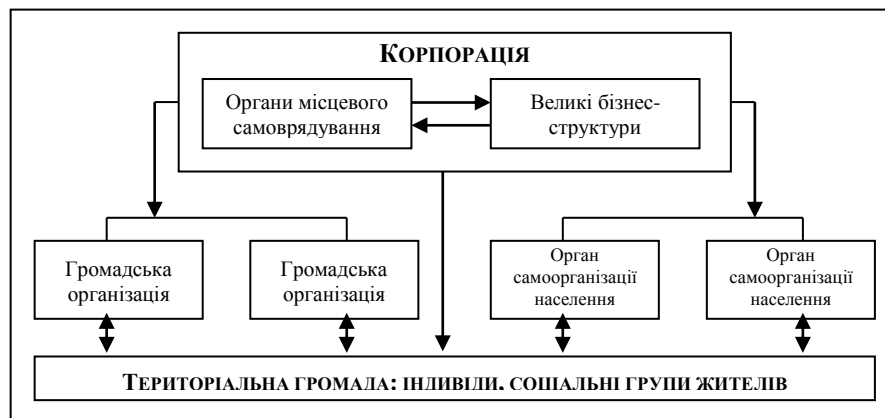

Рис. 1. Інституційна вертикальна організаційна модель взаємодії корпорації "влада+великий бізнес" та об'єднань громадян

Нова модель взаємодії визначає у мережі інституційних структур місце органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян; спрямованість і характер їх взаємозв'язків; взаємовплив та підпорядкованість – соціальні ролі. Ці ролі закріплюються відповідними формальними нормами та правилами, які встановлюють повноваження, функціональні обов'язки, відповідальність та ін. інституційних структур, що виражають інтереси груп-суб'єктів. Тим самим визначається рівноцінна соціальна значущість цих груп, що дозволяє їх представникам через громадські об'єднання на рівноправних засадах здійснювати контроль над чинниками та умовами місцевого розвитку і брати у ньому участь.

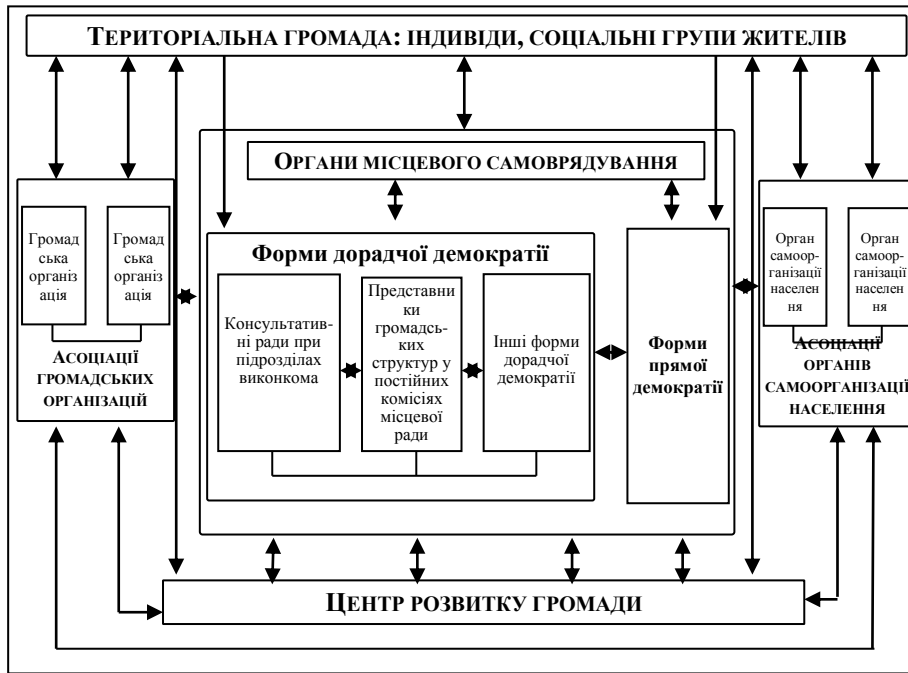

Рис. 2. Інституційна горизонтальна організаційна модель взаємодії органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян

Поетапне впровадження нової інституційної горизонтальної організаційної моделі взаємодії органів місцевого самоврядування та структур громадянського суспільства буде сприяти поступовій трансформації соціальних відносин "вертикальної ієрархії" у солідарний тип відносин груп-суб'єктів місцевого розвитку та створенню необхідних передумов переходу України до сталого розвитку.